

СКАРБИ: МОЛОДІЖНА СЕРІЯ

JACK LONDON

SMOKE
BELLEW

SMOKE
AND
SHORTY

ДЖЕК ЛОНДОН

СМОК
БЕЛЛЮ

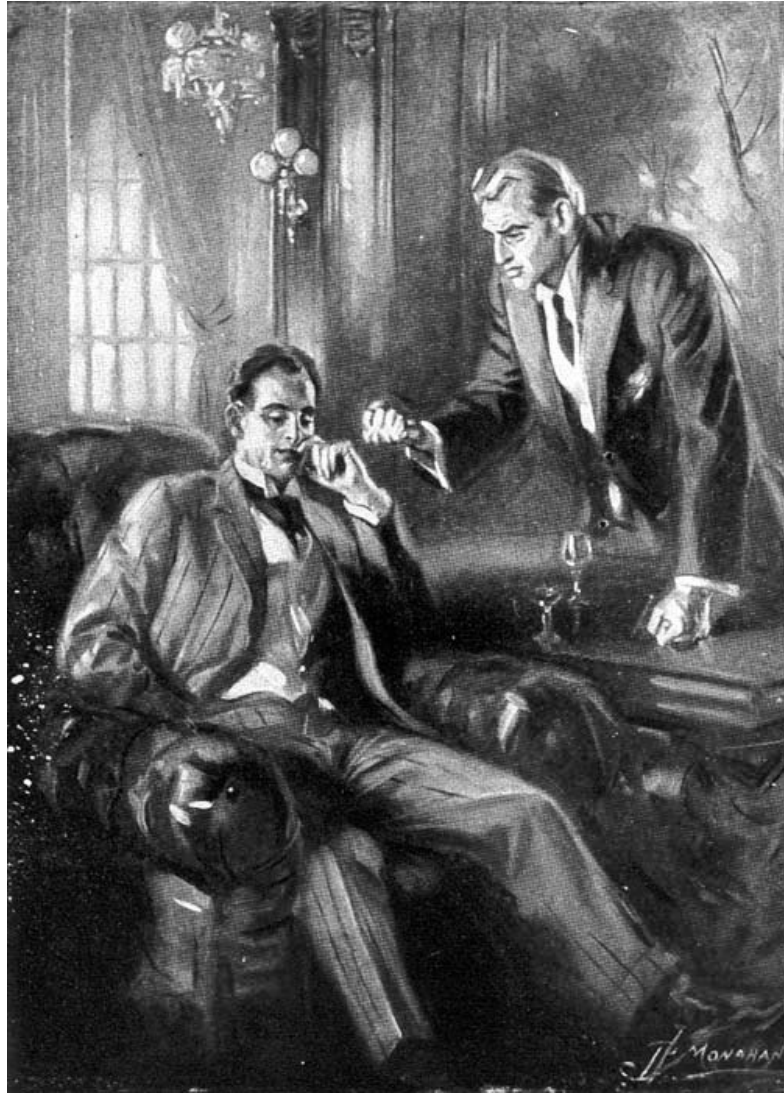

СМОК
і
МЯЛЮК

*Переклад з англійської
Марії ЛИСИЧЕНКО*

КИЇВ • ЗНАННЯ

СМОК БЕЛЛЮ

СМАК ВЕДМЕЖОГО М'ЯСА

I

Спочатку він був Крістофером Беллю. Згодом, коли вчився у коледжі, став Крістом Беллю. Пізніше ботрема Сан-Франциско назвала його Кітом Беллю. І кінець кінцем ніхто не знав його під іншим іменем, як Смок Беллю. Ця історія еволюції його імені є історією його власної еволюції. Нічого б цього не трапилося, якби він не мав матері, яка безмежно його любила, і суворого, залізної вдачі дядька та якби не одержав листа від Джилета Беламі.

“Допіру я переглянув число “Хвилі”, — писав Джилет з Парижа. — Звичайно, О’Хара досягне з нею успіху. Але дечого бракує”. (Далі йшли подробиці, які стосувалися удосконалення новонародженого тижневика.) Піди та побалакай з ним. Тільки так, ніби це ти сам від себе. Не треба, щоби він знав, що це моя думка. Бо як дізнатися, то схоче, аби я був його паризьким кореспондентом. А я не можу, бо одержую готівку за свою писанину в товстих журналах. Передусім не забудь зробити йому нагінку за того дурня, який веде рубрику критики музики та мистецтва. Між іншим, Сан-Франциско мало завжди свою власну, своєрідну літературу, але не тепер. Скажи О’Харі, хай будь-що знайде якогось писаку, котрий регулярно даватиме йому жваві дописи та поверне минулу славу і колорит Сан-Франциско”.

Кіт Беллю відвідав редакцію “Хвилі” і сумлінно виконав доручення. О’Хара уважно вислухав. О’Хара сперечався. О’Хара погодився. О’Хара вигнав дурня, який писав критику. Далі О’Хара взявся за Кіта, і з Кітом трапилося те, чого так боявся Джилет у далекому Парижі. Коли О’Хара чого-небудь домагався, ніхто з приятелів не міг йому відмовити. Він був лагідно і непереможно наполегливий. Перш ніж Кіт Беллю вирвався з редакції, він

зробився співвидавцем, згодився писати щотижня кілька стовпців рецензій, поки не знайдуть пристойного співробітника, та зобов'язався постачати щотижня оповідання по десять тисяч слів з життя Сан-Франциско, — і все це задурно.

— “Хвиля” ще не може платити, — пояснив О’Хара і додав, що тільки одна людина в Сан-Франциско здатна писати цю серію і ця людина — Кіт Беллю.

— Який же я дурень! — бурмотів потім Кіт, спускаючись вузькими сходами.

З цього почалося його гарування на О’Хару і на ненажерливі шпальти “Хвилі”. Тиждень за тижнем висиджував він у конторі, витримував наскоки кредиторів, лаявся з працівниками типографії та видавав двадцять п’ять тисяч слів в усіх галузях, і це щотижня. Чекати на полегшення було марно. “Хвиля” мала надто великі амбіції. Тижневик не міг обійтися без ілюстрацій, а витрати на них були величезні. Грошей не вистачало ні на те, щоб заплатити Кітові Беллю, ні на те, щоб розширити штат співробітників.

— Ось що значить бути добрим хлопцем, — пробубонів одного дня Кіт.

— Дяка Богові за добрих хлопців, коли так! — зі сльозами на очах скрикнув О’Хара, тиснучи Кітові руку. — Ви мій рятівник, Кіте! Ще трохи, друже, і все налагодиться.

— Не вірю, — жалібно відповів Кіт. — Я добре бачу свою долю. Я приречений стирчати тут повіки.

Минуло трохи часу, і Кітові здалося, що він знайшов спосіб визволитися. Одного разу, в присутності О’Хари, він, ніби ненароком, налетів на стілець. Трохи згодом він повалився на стіл і судомним рухом перекинув слоїк клею.

— Пізно лягли? — запитав О’Хара.

Кіт доторкнувся руками до очей і, перш ніж відповісти, розгублено роззирнувся навкруги.

— Ні, не те. Щось з очима. Вони, здається, відмовляються служити мені. Оце й усе.

Кілька днів поспіль він спотикався і налітав на меблі, але серце О'Хари не м'якшало.

— Знаєте, що я вам пораджу, Кіте? — сказав він одного дня. — Відвідайте окуліста. Є тут один лікар Гесдепл. Він дуже добрий фахівець. І це не буде вам нічого коштувати, ми надрукуємо його оголошення. Я сам з ним побалакаю.

І вірний своєму слову, він вирядив Кіта до окуліста.

— Абсолютно здорові очі, — сказав лікар після ретельного огляду. — Справді, у вас чудові очі — одна пара на мільйон.

— Тільки не кажіть цього О'Харі, — попрохав Кіт. — І виписіть мені чорні окуляри.

Наслідком цього було лиш те, що О'Хара почав співчувати йому і з запалом розповідати про ті часи, коли "Хвиля" стане на ноги.

На щастя, Кіт Беллю мав власні кошти. Порівняно скромні, але їх вистачало на те, щоб бути членом кількох клубів та утримувати студію в Латинському кварталі. Щоправда, відтоді, як він став помічником О'Хари, його витрати значно скоротилися. Йому стало ніколи витрачати гроші. Він більше не заглядав до студії, не пригощав місцеву богему славетними вечерьми. Але він ніколи й не мав тепер грошей, бо тижневик забирав їх дочиста, спустошуючи не тільки його мозок, але й кишеню. Час від часу ілюстратори відмовлялися ілюструвати, набирачі відмовлялися набирати текст, а розсильні — виконувати свої обов'язки. В такі хвилини О'Хара тільки поглядав на Кіта, і той усе сплачував.

Коли пароплав "Ексельсіор" прибув з Аляски і привіз новини про Клондайкську золоту лихоманку, що звели з глузду всю країну, Кіт зробив цілком легковажну пропозицію.

— Слухайте, О'Харо, — сказав він. — Золота лихоманка буде наростати. Повернуться дні сорок дев'ятого року. А що, як я гайну туди, по матеріал для "Хвилі"? Я поїду за власний рахунок.

О'Хара похитав головою.

— Не зможе редакція обійтися без Вас, Кіте. До речі, не минуло й години, як я бачив Джексона. Він завтра вирушає на Клондайк і погодився надсилати нам щотижня дописи та світлини. Я не відпускав його, поки він не пообіцяв. А найкраще те, що нам це нічого не коштуватиме.

Того самого дня Кіт ще раз почув про Клондайк, коли забіг до клубу і в бібліотеці зустрів свого дядька.

— Здорові були, дядю! — привітався Кіт, падаючи в шкіряне крісло та простягаючи ноги. — Сідайте, будьте ласкаві!

Він замовив коктейль, а дядько задовольнився місцевим водянистим червоним вином, яке зазвичай пив. Він глянув з гнівливим докором на коктейль і в обличчя свого небожа. Кіт зрозумів, що зараз його будуть картати.

— У мене є якась хвилина, — сповістив він хапливо. — Я збираюся в галерею Еллері на виставку Кіза, про яку мушу написати хоча б півшпальти!

— Що з тобою? — запитав дядько. — Якийсь ти блідий. Страх, та й годі!

Кіт у відповідь тільки застогнав.

— Я матимуприємність ховати тебе. Я це бачу.

Кіт сумно похитав головою.

— Тільки не на поживу хробакам. Дякую. Краще спалить моє тіло.

Джон Беллю був представником старого, суворого й загартованого покоління, яке ще в п'ятдесятих роках на волах перетнуло прерії. Ці успадковані витривалість та мужність з дитинства ще й загартовувались упокоренням нових земель.

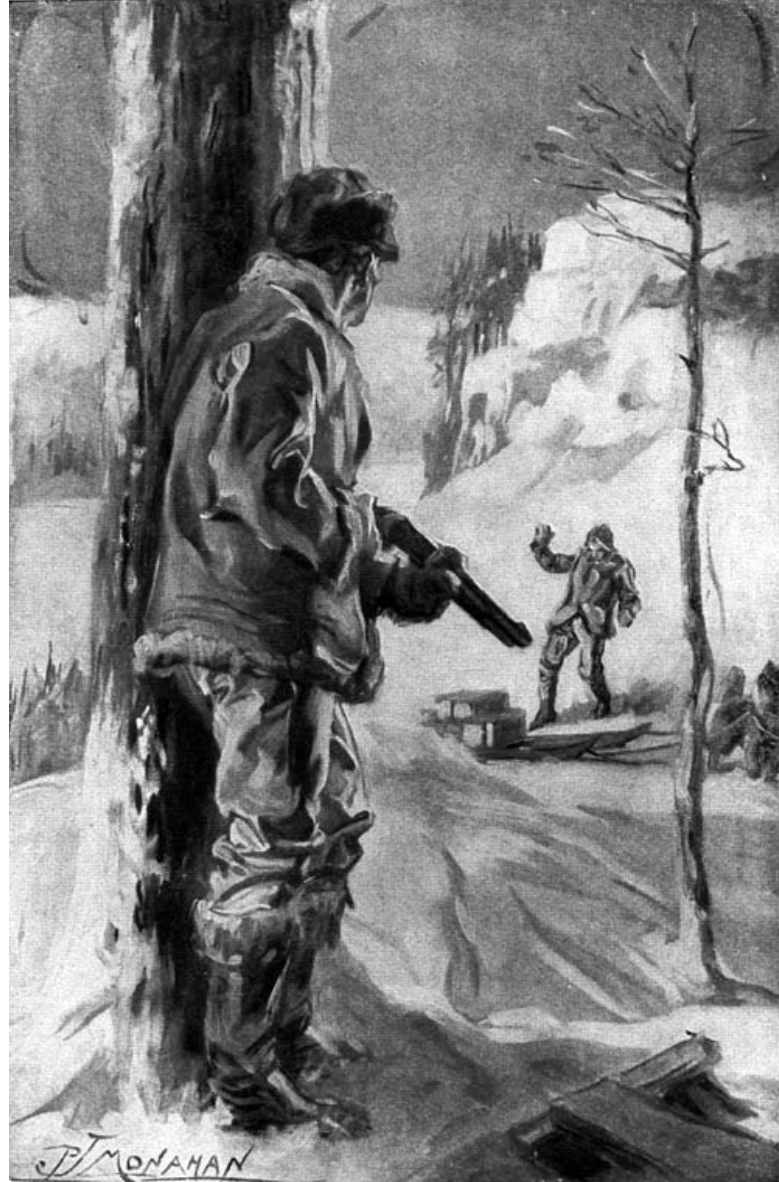
— Ти не живеш, як слід, Крістофере. Мені соромно за тебе.

— Розгульне життя, чи не так? — Кіт саркастично посміхнувся.

Старий чоловік знизав плечима.

— Не печіть мене так очима, дядьку. Я хотів би, щоб це було від веселого життя. Але забув, що таке веселощі — у мене немає часу.

СМОК ТА МАЛЮК

ІСТОРІЯ МАЛЕНЬКОГО ЧОЛОВІКА

I

Я волів би, щоб ти не був такий затятий. Об цей льодовик будь-хто може обламати зуби, — застерігав Малюк.

Смок весело засміявся й звів очі до блискучого маленького льодовика, що сповзав у долину.

— Тепер маємо серпень, уже два місяці, як коротшають дні, — перевів він розмову на інше, — ти розумієшся на кварці, а я ні. Але я можу принести харчі, поки ти шукатимеш головну жилу. Тим часом бувай. Я повернуся завтра ввечері.

Смок рушив у дорогу.

— У мене відчуття, ніби щось має трапитись, — гукнув Малюк йому вслід.

Але Смок у відповідь голосно зареготав. Він сходив невеликою долиною, час від часу витираючи піт з чола. Ноги його давили стиглу гірську малину та ніжну папороть, що її сонце випестило між латками криги.

Напровесні він з Малюком піднялись Стюартовою річкою і кружляли в дивному скелястому хаосі краю, де лежало Неждане озеро. Вся весна й половина літа минули в даремних блуканнях, а тоді, коли вони вже вирішили повернутись назад, перед ними заблищала зрадлива поверхня води над устеленим золотом дном, що вабила й дурила цілі покоління шукачів. Отаборившись у старій хатині, яку Смок знайшов ще за своїх перших відвідин, вони з'ясували три речі. Перше: важкі золоті самородки товстим шаром встеляли дно озера; далі — золото можливо було діставати в мілкіших місцях, але температура води була вбивчою для людини; нарешті, осушити озеро

було занадто складно для двох людей, коли на це залишилась коротка половина і так скороминучого літа. Знаючи, що такі тяжкі грудки золота не могли піти за водою далеко, вони почали шукати головну жилу. Друзі перейшли великий похмурий льодовик з південного боку й заглибились у заплутаний лабіринт маленьких долин та ущелин, що з них якимось по чудному, не так, як зазвичай буває в горах, збігала або збігла колись вода в озеро.

Долина, якою йшов Смок, поступово ширшала як звичайна долина, але з нижнього краю перейшла у вузькі суточки між високими крутими стінами, які несподівано перетинала поперечна стіна. Тут в уламках розбитої скелі струмок зникав, прокладаючи, очевидно, собі шлях під землею. Вилізши на поперечну стіну, Смок побачив унизу під собою озеро. Дивно, воно не було синє, як інші гірські озера, котрі йому доводилось бачити. Його яскраво-зелений, наче павичеві пера, колір показував, що воно мілке. Значить, його можна осушити. З усіх боків здіймалися гори, посічені кригою скелясті піки та кручі найхімерніших форм і обрисів. Все було розкидане, безладне, хаотичне, як на гравюрах Доре. Такий фантастичний та неможливий був цей краєвид, що справив на Смока враження швидче якогось космічного жарту, а не просто собі шматка земної поверхні. В ущелинах тут і там залягали льодовики, здебільшого невеликі, розталі, і поки Смок роздивлявся навкруги, один з найбільших льодовиків на північному березі з гуркотом зірвався в озеро. По той бік він побачив кілька сосен і хатину. Здавалося, туди не більше, як півмилі, але він знав, що не вбереш і у п'ять. Смок придивився уважніше і побачив над димарем пасмо диму. “Хтось інший зробив нам несподіванку, знайшовши Неждане озеро”, — був його висновок. Він повернув на південь, щоб піднятися стрімким схилом.

Здолавши скелю, він спустився у невеличку долину, вкриту квітами та повну лінивого гудіння бджіл. Поводилася вона, як і личило порядній долині, — спускалася до озера. Проте через якихось сто ярдів вона впиралася у

прямовисну скелею заввишки з тисячу футів, з якої падав гірський потік, повитий запоною водяного пилу.

Тут Смок побачив ще один струмінь диму, що повільно піднімався вгору в теплому сонячному світлі над виступом скелі. Звернувши за ріг, він почув легкий брязкіт металу та веселий свист у такт ударам. Тоді Смок побачив чоловіка з перевернутим чоботом між коліньми. Він забивав цвяхи в підошву.

— Здоров, — привітав його незнайомиць, і Смок одразу відчув до нього приязнь. — Саме час попоїсти. Ось кава, холодні коржі та м'ясні консерви.

— Залюбки до вас приєднаюся, — прийняв запрошення Смок і вмотивувався поруч. — Останні дні довелося поголодати. Але там далі, в хатині, знайдеться, що попоїсти.

— Отам, на іншому боці озера? Я саме туди прямував.

— Здається, Нежданне озеро залюднюється потроху, — сказав Смок, жадібно допиваючи каву.

— Ви жартуєте? — скрикнув чоловік, і подив відбився на його обличчі.

Смок засміявся.

— Отак з усіма. Бачите оті високі виступи на північний захід? Звідти я вперше його побачив. І цілком несподівано. Раптом угледів звідти озеро, як на долоні. А я вже й не сподівався його знайти.

— Так само й я, — притакнув співрозмовник. — Я повернув назад і сподівався дістатися до Стюартової вчора ввечері, коли наскочив на це озеро. Де ж тоді Стюартова річка? І де я був увесь час? І як ви сюди прийшли? Як вас звати?

— Беллю. Кіт Беллю.

— О, я знаю вас. — Очі та обличчя чоловіка засяяли радісною посмішкою, а його рука гаряче стиснула Смокову. — Я чув про вас чимало.

— Читали, мабуть, поліцейську хроніку? — віджартовувався Смок.

— Ні, — чоловік засміявся і покрутив головою. — Тільки новітню історію Клондайка. Я б упізнав вас, якби не борода. Я стежив за вами, коли ви всіх обвели круг

пальця з рулеткою в “Елькорні”. Моє ім’я Карсон. Енді Карсон. Мені просто слів бракує, щоб висловити, який я радий зустріти вас.

Це був маленький чоловік, проте жиливий, жвавий, з швидкими чорними очима. Одразу відчувалося — гарна людина і щирий товариш.

— Отже, це Неждане озеро? — пробубонів він, не ймучи віри.

— Воно самісіньке.

— І дно його в золоті, як млинець у маслі?

— Так. І ось вам трохи того масла. — Смок сягнув у кешеню і витяг шість самородків. — Це зразки. Все, що вам треба зробити, це пірнути на дно, навіть заплющивши очі, коли хочете, й загребти цілу жменю золота. А потім пробігти з півмилі, щоб поновити кровообіг.

— Оце так. Щоб я не зійшов з цього місця, обскакали ви мене, — жартівливо вилаявся Карсон, але було помітно, що він засмутився. — А я думав, що сам усе вигребу. Ну, хоч розважився, мандруючи сюди.

— Гарна розвага! — вигукнув Смок. — Та коли нам пощастить дістатися дна, то сам Рокфелер буде бідар порівняно з нами.

— Але це все ваше, — зауважив Карсон.

— Та годі вам. За всю історію пошуків золота людям не траплялося таке місце. Вистачить і вам, і мені, і моему компаньйону, й усім іншим, хто докладе сюди свою працю. Навіть якщо взяти разом Бонанцу й Ельдорадо¹, то вони не будуть варті й півакра² цього ґрунту. Але справа в тому, що потрібно осушити озеро. А на це потрібно мільйони. Одного тільки я боюсь: золота тут так багато, що коли не контролювати видобуток, воно впаде в ціні.

— І ви приймаєте мене... — Карсон урвав мову, занімівши від здивування.

¹ *Бонанца та Ельдорадо* — золотоносні струмки в районі Клондайка, що стали відомі як місця скупчення золота.

² *Акр* — міра земельної площі, що застосовується у країнах з англійською системою мір. Дорівнює 4047 кв. м.

Зміст

Смок Беллю	5
Смак ведмежого м'яса	7
М'ясо ведмедя	33
Похід на струмок Індіанки	59
Малюк спить	81
Людина з другого берега.....	97
Перегони за ділянку	117
Смок та Малюк	139
Історія маленького чоловіка	141
Як вішали Култуса Джорджа.....	161
Виродок	179
Ячний переполох	202
Виселок Тра-Лі	227
Таємниця жіночої душі.....	255